

Daewoo

Deslokalizazioaren urratua Arabako lautadan

Daewoo Electronics-eko 147 langileak kalean geratu dira oporretatik bueltan. Kriaiak deslokalizazioak larriagotu ditu; enpresa korearrak Gasteizko lantegiarekin egindako sarraskiak iragartzen du lan gatazka odoltsuen garaiak hasi direla.

URKO APAOLAZA

GASTEIZKO Jundizeko poligono erraldoian bada etorbide madarikatu bat. Lehenik Saunier Duvalen txanda izan zen; faktoria galdaragi-leak 67 lagun despeditu zituen 2010eko amaieran. Ondoren etorri dira Esmaltaciones San Ignacio eta Daewoo. Horrela, 7 milioi metro koadroko azalera duen poligonoaren erdi-erdian orbain sakona ikus daiteke orain. Hiru enpresok deslokalizazioaren biktima izan dira: Vailant multinazional alemaniarrek eraman zuen Saunier Duvalen produkzioa Eslovakiara, Esmaltaciones San Ignaciok eraman du berea Marokora eta Daewook Hego Koreara.

Deslokalizazioa ez da gauza berria Euskal Herrian. Espainiako Funcas aurrezki kutxen fundazioak egindako ikerketa baten arabera, 1999tik 2006ra enpresa multinazionalen %60k alde egin zuen EAEtik. Baina badirudi egungo krisiak deslokalizazio olatu handiagoa ekarri duela: iraileko aste bakarrean, 600 lagunetik gora geratu dira lan-kontratua desegin dien enplegu-erregulazio espediente (EEE) baten pean, tartean Ezkirotzeko BSHko 178 langileak eta Beasaingo Indar lantegiko 140 behargin —multinazionalen esku, biak ala biak—. Lanik gabe geratutakoen perspektiba, gainera, ez da *bebi lodien* urteetakoa: abuztuan 182.136 lagun zeuden Hego Euskal Herrian lanik gabe, eta

ARGAZKI PRESS / JUANAN RUIZ

Daewooko langileak kalera atera dira behin eta berriz azken asteotan.

horietatik ia erdiak ez du jadanik langabezia saririk jasotzen.

Daewoo eta urrutiko intxaurrak

Daewooren itxierak lurrikara sortu du jendartearen, multinazional horren kasua paradigmatikoa baita. 1997an ezarri zen Araban eta Eusko Jaurlaritzaren inplikazioa funtsezkoa izan zen horretarako. Aberastasuna eta lanpostuak ekarriko zituela ziurtatu zuten; 72 milioi euroko inbertsioa eta 412 lanpostu hitz eman zuen Daewook hozkailuak egiteko. Industria sailak 18 milioi euroko diru

laguntzak eman zizkion eta horrez gain pizgarriak jaso zituen zerga hobarien eta lur subentzionatuen bidez. Baina txakurrarena egin zuen. Inbertsioa eta lanpostuak ez ziren erdira ere iritsi, eta lan prekarioa besterik ez zuen sortu; hiru hilabeteko greba bat izan zen ordaina. Ondorioz, 1,8 milioi euro itzultzeko eskatu zion Jaurlaritzak Daewoori. Bestalde, etxetresna elektronikoen sektoreko patronalak gogor egin zuen Daewook izan zituen laguntza publikoen kontra eta Europar Batzordean salatu zuen kontua. Europak “Estatu

Jose de Miguel, Daewooko enpresa batzordeko presidentea «Enpresak bezeroei telefonoa eskegi die, lantegia hiltzen utzi dute»

Oporretatik bueltan lantegia itxita eta stocka eramanda aurkitu duzue, ez al zarete mugimenduez ohartu?

Bai noski, uztailean hasi ziren, hautsa hartzen urteak zeramatzen molde zaharrak txatartegian saldu zituzten.

Uztailean salatu zenuten lantegia “hiltzen” uzten ari zirela. Irailean hasi den kaleratze prozesuan aurkitu al duzue beste frogarik hori baieztatzeko?

Detaile oso adierazgarria ikusi dugu. Eusko Jaurlaritzara joan ginenean esan ziguten enpresa ez zitzaizela laguntza eskatzera joan, lantegia aurrera ateratzeko edo langileei irtenbidea emateko. EEEn entregatu zuten eta alde egin zuten. Lehenengo aldia omen da horrelako zerbait pasatzen dela. Ez duzu sikiera laguntza eskatzen? Ez, ez zuten horrelakorik behar, lantegia hiltzen utzi nahi zutelako.

EEEn “txapuz” bat izan dela esan duzue, Eusko Jaurlaritzak dokumentazio gehiago eskatu behar izan du.

Hor ikusten da EEEn aurkezteko argumenturik ez dutela, bestela ez lukete horrelako arazorik izango. Baina sinatu gabeko paper batzuk aurkeztu dituzte, inork ikuskatu gabekoak, zigilurik ere ez dute.

Enpresak esan du edozer dela ere itxi egingo duela.

Mehatxua egin dute, besterik da hori egin dezaketen.

Eusko Jaurlaritzak EEEn atzera botaz gero, negoziazioa hasiko litzateke zuzendaritzaren eta langileen artean. Zer lehenetsiko duzue? Hasi zarete indemnizazioetan pentsatzen?

Ez dugu indemnizazioez hitz egin nahi, gure lanpostua mantendu nahi dugu. Indemnizazioa segituan amaitzen da, denok dugu fami-

lia bat edo hipotekaren bat; etorkizun bat nahi dugu.

Zeinena da ardura?

Enpresarena. Oso gaizki kudeatu du kontua eta utzikieriaz jokatu du. Baina erakundeek ere badute zer esanik, Eusko Jaurlaritzak 6 milioi euro eman zizkion baina gero ez zituzten planak konplitu.

Daewoo bere negozioa saldu nahian ibili da, zergatik baina?

Beste nonbait inbertitu nahi dutelako agian. Arraroa da, EEEn ez dute arrazoi ekonomikorik azaltzen, produktiboak eta teknikoak baizik. Baina arazoa ez da produkzioa, badakigu bezeroek ez dutela

eskaerarik atzera bota; aldiz, enpresak zuzenean telefonoa eskegi die askotan.

Urte hauetan lan baldintzek zer bilakaera izan dute?

360 euro kobratzen hasi ginen eta grebara jo behar izan genuen jasanezina zelako, gazteak ginen baina ez tuntunak. Gero, soldatak igotzen joan dira, baina 2008an, berriz ere, greba egin behar izan genuen. Topera produzitzen ari ginen, 900 hozkailu eguneko, eta hala ere, ez zituzten gure baldintzak hobetu nahi, krisia aitzaki hartuta. Aberastasuna eta garapena ekarri beharko litzuzkeen enpresa batek, hamalau urtetan gatazkak besterik ez ditu sortu.

Zer babes jaso duzue erakundeetatik?

Eusko Jaurlaritzak EEEn eten zuen, egin behar zuena egin zuen. Babes handia izaten ari gara, baina eduki genezake gehiago. Askotan ahoa betetzen zaie enpleguaren alde. Esmaltaciones San Ignacioak ere greban dira. Enplegua defendatzeko aukera paregabea dute orain.

laguntza” gisa hartu zituen subentzioak eta horrez gain *opor fiskalak* ikertzeari ekin zion; horiek ere legez kanpokotzat jo ditu.

Daewooren itxiera EAJk 90eko hamarkadan erakundeetatik bultzatutako politika industrialaren porrot gisa hartu dute zenbaitek, laguntzen bidez artifizialki eraikitako gaztelua bailitzan. Aitzitik, atzerriko inbertsioa erakartzea gobernu guztien grina izan da. Lopezen exekutiboak, esaterako, *Invest in the Basque Country* agentzia jarri du martxan aurretik SPRIren bidez, atzerriko kapitalak EAEn inbertitu dezan sustatzeko.

Atzerriko inbertsioarena aho biko labana da ordea. Dirua eta lanpostuak eramanez ditzake ekarri

dituen moduan: “Ez zaizkigu interesatzen erosi eta eramanez egiten duten enpresak”, zioen SPRIko presidente Tomas Orbeak berriki. Euskal Herriko industria autoktonoaren pisua handia da beste herrialde batzuekin konparatuta, baina badaude zenbait eskualde multinazionalen dependentzia dutenak, batez ere Lapurdin, Nafarroan eta Araban. Araban, Merkatal Ganberak 2007an zioen industriako hiru langileetik batek gisa horretako enpresetan egiten zuela lan, Michelin eta Mercedes Benz tarteko. Geroztik itxi dira Newell, Cegasa, Kennametal, Kemen, BH, Ceplastik, Thaiser... Horietako gehienetan deslokalizazioaren eta atzerriko esku beltzen itzala egon da atzean. 2011ko lehen

sei hilekoan Eusko Jaurlaritzak 76 EEE onartu ditu Arabako lautadan; erkidegoko kopururik altuenetakoa du eskualdeak.

SOLOZABAL
*Eskura ezazu teorikoa 5 egunetan
edozein gidabaimenerako*

■ IKASTARO INTENTSIBOAK
■ CAP IKASTAROAK
■ ADR IKASTAROAK
■ GARRAIOLARIEN LANBIDE-
TREBAKUNTZAKO IKASTAROAK

☎ 943 217 390

www.solozabalautoeskolak.es

Opor osteko ezustekoa: egunez ikusi eta gauez...

Gasteizko Plaza Berrian Daewooko langileak kamisetak probatzen ari dira. Kartelak eta bozgorailuak prest dituzte, enpresa batzordeko kideek Javier Maroto alkatearekin hitz egiten duten bitartean kontzentratzeko. Abuztuaren 22an Jundizeko fabrikara lanera itzuli zirenean atek itxita aurkitu zituzten, makina batzuk desmuntatuta zeuden eta 10.000 hozkailuko stocka egun gutxitan handik eramanda.

“Duela urtebete hasi ziren lehenengo EEeak eta hasierako pentsamendua izan zen, ‘ostras parora noa’, baina beste batzuk ere horrela zeuden. Hala ere, enpresak ez zuen inbertitzen eta sumatzen genuen zerbait bazetorrela, horregatik hasi ginen uztaillean mobilizatzen”. Estibaliz Azpitarte, 36 urteko gasteiztarra, Daewoo Jundizen ezarri zenetik aritu da bertan lanean. Uda honetan ez da oporretan inora joan: “Oporrak ondo izorrratuta pasatu ditugu. Nik nahiago izan dut hemen geratu, zer etorriko zain”.

Daewook “merkatuari dagozkion arrazoiak” labur batekin kitatu nahi ditu langileak, baina Eusko Jaurlaritzak ez dio behin betiko EEe onartu, dokumentazioa falta dela esanez. Enpresak lantegia “hiltzen” utzi dutela diote Daewooren Gasteizko langileek, Europan laster derrigorrezkoa izango den A+ eta AA+ zigiluko hozkailuak egiteko inbertsiorik ez duelako egin. Aldiz, Hego Koreako Incheon hiriko fabrika zigilu horietako hozkailuak produzitzen hasi dira

ARGAZKI PRESS / JUANAN RUIZ

Ateak itxita eta 10.000 hozkailuko stocka eramanda aurkitu ziren langileak oporretatik bueltan lanera itzultzean.

Egiaz, enpresa aspalditik dabil bere negozioa saldu nahirik, 1999an Daewoo talde-munstroak kiebra jo zuen Asiako finantza krisiak eraginda, bere filial ugari banandu egin ziren, tartean Daewoo Electronics, besteak beste Jundizeko plantaren jabea. Daewoo Electronics hartzekodun batzuen menpe dago egun eta Enthekap firma irandarrarekin eta Electrolux suediararekin negoziazioetan ibili da azken hilabeteotan enpresa saltzeko, 529 milioi euro daude mahai gainean, baina ez dute arrakastarik izan.

Gurasoak eta hipotekadunak

Gasteiztarrek ondo dakite langileen borrokak nola diren. Memorian dituzte trantsizio garaiko gatazkak edota Caballitoren bezalako greba luzeak. Hainbat lagun sinadurak biltzen ari da kaleetan: “Babes eta animo asko jaso dugu, baina denetarik dago, batzuek uste dute diru

eske goazela”, dio Idoia Tejedorrek. Duela lau urte Daewoon hasi zenean, ez zitzaiokeen burutik pasa ere egingo sinadura biltzen amaituko zuela. “Etxean esaten nuenean bota egin nahi gintuztela ez zidaten sinesten. Baina tira, beste batzuk ni baino okerrago daude, seme-alabekin eta abar”. Lantalde gaztea da eta gehienak hipoteka batean sartuta daude, asko seme-alaba txikiekin, eta badago kalean geratu den bikoterik ere.

Etorkizunari begira, enpresako zuzendaritzarekin izan beharreko negoziazioak dituzte buruan. Badakite prozesu luzea izango dela, bi aste epean apenas mugitu baita ezer tramiteetan, baina presioa egiten utziko dute erretoa: “Ezin duzu beste ezertan zentratu —dio Estibaliz Azpitartek—, nik estudiatzen hastea pentsatu nuen, baina ezin izan dut, hau konpondu arte behintzat, ez”. ■

**ZIENTZIA
IRAKURLE
ORORENTZAT**

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

**BIZKAIA
BIZIA**